

ใบความรู้ที่ ๔

หลักการอ่านและพิจารณาบทความ

ความหมายและลักษณะของบทความ

ความหมายและลักษณะของบทความ พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒ ได้ให้ความหมายของ บทความ ไว้ว่า (ราชบัณฑิตยสถาน, ๒๕๔๒ : ๖๐๒) ข้อเขียนซึ่งอาจจะเป็นรายงาน หรือ การแสดงความคิดเห็น มักตีพิมพ์ในหนังสือพิมพ์วารสาร สารานุกรม เป็นต้น

สมศักดิ์ อัมพรวิสิทธิ์โสภา และธัญลักษณ์ จุ้ยเรือง (๒๕๕๔ : ๗๘) กล่าวว่า บทความ จึงเป็นความเรียงประเภทหนึ่งซึ่งมีจุดประสงค์หลายลักษณะ เช่น เพื่อแสดงความรู้เสนอข้อเท็จจริง

ความคิดเห็น ตั้งข้อสังเกต วิเคราะห์วิจารณ์ ฯลฯ โดยต้องเขียนอย่างมีหลักฐานมีเหตุผล น่าเชื่อถือหากมีข้อเสนอแนะใดๆ ต้องเป็นไปในทางสร้างสรรค์

ฉะนั้น บทความจึงเป็นความเรียงประเภทหนึ่งซึ่งมีจุดประสงค์หลายลักษณะ เช่น เพื่อแสดงความรู้เสนอข้อเท็จจริง ความคิดเห็น ตั้งข้อสังเกต วิเคราะห์วิจารณ์ ฯลฯ โดยต้องเขียนอย่างมีหลักฐาน มีเหตุผลน่าเชื่อถือ หากมีข้อเสนอแนะใด ๆ ต้องเป็นไปในทางสร้างสรรค์

ประเภทของบทความ

สมศักดิ์ อัมพรวิสิทธิ์โสภา และธัญลักษณ์ จุ้ยเรือง (๒๕๕๔ : ๗๘-๗๙) แบ่งเนื้อหาบทความ ได้เป็น ๑๑ ประเภท ได้แก่

๑. บทบรรณาธิการ เป็นบทความแสดงความคิดเห็นลักษณะหนึ่งที่เขียนขึ้น เพื่อแสดงแนวคิดหลักของหนังสือพิมพ์ฉบับนั้นๆ ต่อเรื่องใดเรื่องหนึ่ง

๒. บทความสัมภาษณ์ เป็นบทความที่เขียนขึ้นจากการสัมภาษณ์บุคคล เกี่ยวกับความคิดเห็น ต่อเรื่องใดเรื่องหนึ่งหรือหลายเรื่อง หรือเกี่ยวกับชีวิตของบุคคลนั้น หรือจากการสัมภาษณ์บุคคลหลายคน ในหัวข้อเดียวกัน

๓. บทความแสดงความคิดเห็นทั่วไป มีเนื้อหาหลายลักษณะเช่น หยิบยก ปัญหาเหตุการณ์ หรือเรื่องที่ประชาชนสนใจมาแสดงความคิดเห็นหรือผู้เขียนเสนอ ความคิดเห็นสนับสนุนหรือคัดค้าน หรือทั้งสนับสนุนและคัดค้านความคิดเห็นในเรื่อง เดียวกันของคนอื่นๆ เป็นต้น

๔. บทความวิเคราะห์ เป็นบทความแสดงความคิดเห็นอย่างหนึ่งซึ่งผู้เขียนจะพิจารณาเรื่องใด เรื่องหนึ่ง ที่เผยแพร่มาแล้วอย่างละเอียด โดยแยกแยะให้เห็นส่วนต่างๆ ของเรื่องนั้น ผู้เขียนเสนอ ความคิดและวิเคราะห์เหตุการณ์เรื่องราวนั้นอย่างละเอียด แสดงข้อเท็จจริง เหตุผลเพื่อให้ผู้อ่าน ได้ความรู้ ความคิดเห็นเพิ่มเติม เกิดความคิดที่ชัดเจน ยิ่งขึ้น แบ่งเป็นบทความวิเคราะห์ข่าว และบทความวิเคราะห์ปัญหา

๕. บทความวิจารณ์ เขียนเพื่อแสดงความคิดเห็นในเชิงวิจารณ์เรื่องราวที่ต้องการวิจารณ์ ด้วยเหตุผลและหลักวิชาเป็นสำคัญ

๖. บทความสารคดีท่องเที่ยว มีเนื้อหาแนวบรรยายเล่าเรื่องเกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยวต่างๆ ที่มีทัศนียภาพสวยงามหรือมีความสำคัญในด้านต่างๆ เพื่อแนะนำให้ผู้อ่านรู้จักสถานที่ท่องเที่ยวต่างๆ ชักชวนให้สนใจไปพบเห็นสถานที่นั้นๆ

๗. บทความกึ่งชีวประวัติ เป็นการเขียนบางส่วนของชีวิตบุคคลเพื่อให้ผู้อ่านทราบ โดยเฉพาะคุณสมบัติหรือผลงานเด่นที่ทำให้บุคคลนั้นมีชื่อเสียง ประสบความสำเร็จในชีวิต เพื่อชื่นชมยกย่องเจ้าของประวัติและชี้ให้ผู้อ่านได้แง่คิดเพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต

๘. บทความรอบปี มีเนื้อหาแนวบรรยาย เล่าเรื่องเกี่ยวกับเรื่องราว เหตุการณ์ พิธีการ ในเทศกาลหรือวันสำคัญ เช่น วันสำคัญทางศาสนา ทางประวัติศาสตร์ ทางวัฒนธรรม เกี่ยวกับบุคคลสำคัญ เป็นต้น

๙. บทความให้ความรู้ทั่วไป ผู้เขียนจะอธิบายให้ความรู้ คำแนะนำในเรื่องต่างๆ ไปที่ใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน เช่น มารยาทการเข้าสังคม การแต่งกายให้เหมาะสมกับกาลเทศะ และบุคลิกภาพ เคล็ดลับการครองชีวิตคู่ เป็นต้น

๑๐. บทความเชิงธรรมะ จะอธิบายข้อธรรมะให้ผู้อ่านทุกๆ ไปเข้าใจได้ง่ายหรือให้คติในแนวทางการดำเนินชีวิตตามแนวพุทธศาสนา เสนอหาทางแก้ปัญหาตามแนวพุทธปรัชญา

๑๑. บทความวิชาการ มีเนื้อหาแสดงข้อเท็จจริง ข้อความรู้ทางวิชาการเรื่องใดเรื่องหนึ่งในสาขาวิชาใดวิชาหนึ่งโดยเฉพาะ

ขั้นตอนการเขียนบทความ

สมศักดิ์ อัมพรวิสิทธิ์โสภา และธัญลักษณ์ จุ้ยเรือง (๒๕๕๔ : ๘๑) แบ่งขั้นตอนการเขียนบทความไว้ ๖ ขั้นตอน ได้แก่

๑. เลือกเรื่อง โดยเลือกเรื่องที่ตนเองสนใจ หรือมีความรู้มีประสบการณ์และสามารถหาข้อมูลมานำเสนอในงานเขียนได้
๒. กำหนดจุดมุ่งหมาย โดยกำหนดให้ชัดเจนว่าเขียนเพื่ออะไร
๓. กำหนดแนวคิดสำคัญ หรือประเด็นสำคัญหรือแก่นเรื่อง
๔. ประมวลความรู้ ความคิด ต้องค้นคว้าข้อมูลเพียงพอที่จะเขียนจากแหล่ง ความรู้ต่างๆ หรือการสัมภาษณ์ผู้รู้ ผู้เกี่ยวข้อง เป็นต้น
๕. วางโครงเรื่อง การวางโครงเรื่องจะช่วยให้เขียนเรื่องได้ง่าย ไปในทิศทางที่ต้องการไม่สับสน ไม่กล่าวซ้ำซาก ไม่นอกเรื่อง
๖. การเขียน การเขียนขยายความให้ข้อมูลในแต่ละประเด็น มีการอธิบาย ยกเหตุผลประกอบ เขียนคำนำและสรุปด้วยกลวิธีที่เหมาะสม การใช้ภาษาควรเลือกให้ เหมาะสมกับจุดมุ่งหมาย การสร้างลีลาการเขียนเฉพาะตัวสร้างได้โดยการเลือกใช้ภาษาให้เป็นเอกลักษณ์

ลักษณะของบทความที่ดี

ลักษณะของบทความที่ดี เกรียงศักดิ์เจริญวงศ์ศักดิ์ (2543 : ๓-๗) กล่าวว่าควรมีลักษณะ ๔ ประการ ดังนี้

๑. เอกภาพ กล่าวคือ เนื้อหาของบทความมีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน มีทิศทางของเนื้อหาไปในทางเดียวกัน เพื่อมุ่งสู่ประเด็นหลักที่ต้องการนำเสนอ
๒. สารัตถภาพ กล่าวคือ ผู้เขียนต้องเน้นย้ำประเด็นสำคัญให้ชัดเจนว่า ต้องการนำเสนอแนวคิดสำคัญอะไร ประโยคใจความสำคัญหรือสาระสำคัญที่โดดเด่น
๓. สัมพันธ์ภาพ กล่าวคือ มีความสัมพันธ์กันโดยตลอด ทั้งในด้าน การเรียบเรียงถ้อยคำ ข้อความและการจัดลำดับเรื่องทุกประโยคในแต่ละย่อหน้าและ ย่อหน้าในแต่ละเรื่องต้องเชื่อมโยงเข้าด้วยกัน ด้วยการใช้อ้างอิงข้อความ
๔. ความสมบูรณ์ กล่าวคือ มีความสมบูรณ์ในด้านเนื้อหา มีเนื้อความ ชัดเจนกระชับแจ่ม อธิบายได้ครอบคลุมความคิดหลักที่ต้องการนำเสนอ ข้อมูลที่นำเสนอ เป็นข้อเท็จจริงที่ถูกต้อง หากเป็นความคิดเห็นต้องมีความสมเหตุสมผล

องค์ประกอบของบทความ

๑. ชื่อเรื่อง ต้องสื่อความหมายอย่างชัดเจนว่าผู้เขียนต้องการนำเสนอเรื่องอะไร
๒. ส่วนเกริ่นนำหรือ คำนำ เป็นการนำผู้อ่านเข้าสู่เรื่อง
๓. ส่วนเนื้อเรื่อง เป็นส่วนของการดำเนินเรื่องทั้งหมด
๔. ส่วนสรุป เป็นส่วนสรุปจุดยืนของผู้เขียนที่มีต่อเรื่องในวัตถุประสงค์ในการเขียน

